

ENDURSKOÐENDARÁÐ

Skýrsla um störf endurskoðendaráðs
2025

Störf endurskoðendaráðs á árinu 2025

Inngangur

Endurskoðendaráð er eftirlitsaðili með störfum endurskoðenda og er verksvið ráðsins skilgreint í VIII. kafla laga nr. 94/2019, um endurskoðendur og endurskoðun. Þau lög tóku gildi þann 1. janúar 2020 en með þeim var innleidd í íslensk lög reglugerð ESB nr. 537/2014, um sérstakar kröfur í tengslum við lögboðna endurskoðun á einingum sem tengjast almannahagsmunum og niðurfellingu á ákvörðun framkvæmdastjórnarinnar 2005/909/EB.

Hlutverk endurskoðendaráðs samkvæmt 38. gr. laga nr. 94/2019 er að hafa eftirlit með því að endurskoðendur og endurskoðunarfyrirtæki ræki störf sín í samræmi við ákvæði laganna, góða endurskoðunarvenju, siðareglur endurskoðenda og aðrar reglur sem taka til starfa endurskoðenda.

Í eftirlitinu felst ábyrgð á:

- löggildingu endurskoðenda og starfsleyfum endurskoðunarfyrirtækja
- beitingu viðurlaga
- eftirliti með gæðakerfi endurskoðunarfyrirtækja
- gæðaeftirliti skv. VII. kafla laga nr. 94/2019
- eftirfylgni með því að kröfum um óhæði skv. V. kafla laganna sé fylgt
- innleiðingu góðrar endurskoðunarvenju
- kröfum um endurmenntun skv. 9. gr. laganna
- starfsábyrgðartryggingu skv. 8. gr. laganna
- eftirfylgni með frammistöðu endurskoðunarnefnda í samræmi við IX. kafla laga nr. 94/2019 og reglugerð Evrópuþingsins og ráðsins nr. 537/2014/ESB

Frá 1. mars 2025 heyrir endurskoðendaráð undir atvinnuvegaráðuneytið en heyrði áður undir menningar- og viðskiptaráðuneytið. Ráðherra skipar þrjá einstaklinga í ráðið til fjögurra ára í senn og jafn marga til vara. Skulu þeir hafa þekkingu á sviðum sem tengjast endurskoðun. Formaður skal fullnægja skilyrðum til að vera skipaður í embætti héraðsdómara. Eins skal farið um skipan varamanna.

Núverandi endurskoðendaráð er skipað frá 1. janúar 2024 til 31. desember 2027. Í ráðinu sitja Áslaug Árnadóttir, formaður, Hildur Árnadóttir og Jón Arnar Baldurs. Varamenn eru Anna Mjöll Karlsdóttir, varamaður formanns, Jóhann Gunnar Jóhannsson og Birgir Grétar Haraldsson. Starfsmaður endurskoðendaráðs er Elín Norðmann lögfræðingur.

Endurskoðendaráð hélt ellefu fundi á árinu 2025 auk samráðsfunda með menningar- og viðskiptaráðuneytinu og fundar með Félagi löggiltra endurskoðenda.

Hér á eftir verður gerð grein fyrir helstu málefnum sem komu til umfjöllunar og afgreiðslu hjá endurskoðendaráði á árinu 2025:

Gæðaeftirlit 2025

Í samræmi við ákvæði laga nr. 94/2019, um endurskoðendur og endurskoðun, sér endurskoðendaráð um að fram fari gæðaeftirlit með þeim störfum endurskoðenda sem falla undir ákvæði laganna. Gæðaeftirlit endurskoðendaráðs er eitt umfangsmesta verkefni ráðsins, en eftir gildistöku laga nr. 94/2019 er eftirlitið alfarið í höndum endurskoðendaráðs. Samkvæmt 22. gr. laganna er endurskoðunarfyrirtækjum og endurskoðendum sem þar starfa skylt að sæta gæðaeftirliti eigi sjaldnar en á sex ára fresti. Þá er endurskoðendum eða endurskoðunarfyrirtækjum sem annast endurskoðun eininga tengdra almannahagsmunum skylt að sæta gæðaeftirliti eigi sjaldnar en á þriggja ára fresti.

Eftir gildistöku laga nr. 94/2019 setti endurskoðendaráð reglur um framkvæmd gæðaeftirlits með störfum endurskoðenda nr. 1091/2020, sbr. 3. mgr. 31. gr. laga nr. 94/2019. Þær reglur viku fyrir nýrri reglum um sama efni nr. 1370/2024 sem tóku gildi í desember 2024. Eftir gildistöku laga nr. 94/2019 samþykkti ráðherra jafnframt gjaldskrá vegna gæðaeftirlits með störfum endurskoðenda og endurskoðunarfyrirtækja, nr. 1441/2020, sbr. 40. gr. laga nr. 94/2019. Gjaldskráin gildir um innheimtu þjónustugjalda sem standa skulu undir kostnaði við gæðaeftirlit endurskoðendaráðs.

Undirbúningur gæðaeftirlitsins hófst á fyrstu mánuðum ársins 2025. Tíu endurskoðunarfyrirtæki voru valin til að sæta gæðaeftirliti á grundvelli áhættugreiningar í samræmi við 1. og 2. mgr. 31. gr. laga nr. 94/2019, sbr. 4. gr. reglna nr. 1091/2020. Um var að ræða endurtekið gæðaeftirlit hjá tveimur endurskoðunarfyrirtækjum.

Í apríl 2025 auglýsti endurskoðendaráð eftir gæðaeftirlitsmönnum til að framkvæma gæðaeftirlitið. Ráðinu bárust alls 21 umsókn og var það mat endurskoðendaráðs að allir umsækjendur væru hæfir til að sinna starfi gæðaeftirlitsmanns. Til að flýta fyrir framkvæmd gæðaeftirlitsins ákvað endurskoðendaráð að bjóða öllum umsækjendum þátttöku í gæðaeftirlitinu og þekktust þeir allir boðið. Alls voru því gæðaeftirlitsmenn 21 talsins.

Boðunarbréf vegna gæðaeftirlitsins voru send út um miðjan maí og var þá jafnframt óskað eftir upplýsingum um þau endurskoðunarverkefni sem viðkomandi endurskoðunarfyrirtæki höfðu haft með höndum vegna reikningsársins 2024. Einn aðili sem boðaður var í gæðaeftirlit kvaðst ekki hafa endurskoðað ársreikning vegna reikningsársins 2024 og var því ekki grundvöllur til að framkvæma eftirlit. Þá var af sérstökum ástæðum ákveðið að fresta gæðaeftirliti hjá einu endurskoðunarfyrirtæki til haustsins 2026.

Hildur Árnadóttir og Jón Arnar Baldurs, sem bæði eiga sæti í endurskoðendaráði, voru ráðin umsjónarmenn gæðaeftirlitsins. Hlutverk umsjónarmanna gæðaeftirlitsins er að halda utan um eftirlitið, vera gæðaeftirlitsmönnum til stuðnings og gæta þess að eftirlitið sé framkvæmt á samræmdan hátt.

Leiðbeiningar endurskoðendaráðs um framkvæmd gæðaeftirlits hjá endurskoðunarfyrirtækjum og endurskoðendum voru uppfærðar í júní 2025 en leiðbeiningunum er ætlað að vera gæðaeftirlitsmönnum til aðstoðar við framkvæmd eftirlitsins. Einnig geta leiðbeiningarnar nýst þeim sem sæta gæðaeftirliti. Leiðbeiningarnar ná ekki yfir allt það efni sem gæðaeftirlitsmenn þurfa að kunna skil á heldur er þeim ætlað að vera viðbót við útgefna gátlista, faglega þekkingu, dómgreind og gagnrýni gæðaeftirlitsmanna. Leiðbeiningarnar eru uppfærðar árlega eftir þörfum en þær má finna á heimasíðu endurskoðendaráðs, www.endurskodendarad.is. Þá voru gátlistar fyrir gæðaeftirlit endurskoðendaráðs 2025 uppfærðir í júlí og ágúst.

Í byrjun september 2025 var haldið námskeið fyrir gæðaeftirlitsmenn þar sem farið var yfir nánari framkvæmd gæðaeftirlitsins.

Framkvæmd gæðaeftirlitsins hófst einnig í september 2025. Ekki tókst að ljúka eftirlitinu fyrir árslok en endurskoðendaráð mun taka saman skýrslu um niðurstöður gæðaeftirlitsins og birta á heimasíðu ráðsins þegar endanlegar niðurstöður liggja fyrir.

Veiting löggildingar til endurskoðunarstarfa

Meðal verkefna endurskoðendaráðs er að veita löggildingu til endurskoðunarstarfa, sbr. 1. mgr. 3. gr. laga nr. 94/2019. Jafnframt skipar endurskoðendaráð þriggja manna prófnefnd endurskoðenda til fjögurra ára í senn, sbr. 7. gr. laga nr. 94/2019. Prófnefndin heldur árlega próf fyrir þá sem sækja um löggildingu til endurskoðunarstarfa. Ný prófnefnd var skipuð til fjögurra ára frá 1. janúar 2024 en hún er skipuð Jóni Arnari Baldurs, formanni, Helga Einari Karlssyni og Margreti Flóvenz.

Próf til löggildingar til endurskoðunarstarfa voru haldin í október 2025 og var heildarfjöldi próftaka 37. Í samræmi við reglugerð nr. 595/2020, um próf til löggildingar til endurskoðunarstarfa, var prófinu skipt í tvo prófhluta og getur prófmaður, sem ekki nær tilskilinni lágmarkseinkunn, þreytt próf eða prófhluta að nýju. Frá því prófmaður nær fullnægjandi árangri í fyrsta prófhluta og þar til hann hefur lokið síðasta prófhluta mega líða þrjú ár hið mesta skv. 7. gr. reglugerðarinnar.

Próf í endurskoðun og reikningsskilum fór fram dagana 14. og 16. október 2025 og þreyttu 25 einstaklingar prófið. Próf í skattalögum, félagarétti, kostnaðarbókhaldi og stjórnendareikningsskilum fór fram þann 20. október 2025. Alls þreyttu 27 einstaklingar það próf.

Á síðustu árum hefur verið veitt heimild til að þreyta löggildingarpróf á landsbyggðinni og var það einnig að þessu sinni. Voru próf haldin samtímis á þremur stöðum á landinu, þ.e. í Reykjavík, Akureyri og Selfossi.

Niðurstöður úr prófunum lágu fyrir þann 26. nóvember og luku 16 af þeim sem þreyttu prófin tilskildum árangri.

Þann 4. desember 2025 hlutu 16 einstaklingar löggildingu til endurskoðunarstarfa og voru þeim afhent prófskírteini sín við hátíðlega útskriftarathöfn þann dag.

Endurmenntun endurskoðenda

Samkvæmt 1. mgr. 9. gr. laga nr. 94/2019 er endurskoðendum skylt að afla sér endurmenntunar sem tryggir að þeir viðhaldi reglulega fræðilegri þekkingu, faglegri hæfni og faglegum gildum. Samkvæmt 2. mgr. 9. gr. laganna skal endurmenntun endurskoðenda að lágmarki svara til 20 klukkustunda á ári og samtals 120 klukkustunda á hverju þriggja ára tímabili. Eftir gildistöku laga nr. 94/2019 tók gildi reglugerð nr. 665/2020, um endurmenntun endurskoðenda, þar sem kveðið er á um hvað teljist til endurmenntunar.

Samkvæmt 11. gr. reglugerðar nr. 665/2020 hefur endurskoðendaráð eftirlit með því að endurskoðendur uppfylli kröfur um endurmenntun. Endurskoðendum ber sjálfum að halda skrá yfir endurmenntun sína og staðfestingar á henni. Félag löggiltra endurskoðenda (FLE) hefur haldið utan um endurmenntun félagsmanna sinna og komið upplýsingum til endurskoðendaráðs fyrir 1. febrúar ár hvert, sbr. 3. mgr. 11. gr. reglugerðar nr. 665/2020. Þeir endurskoðendur sem ekki eru félagar í FLE bera sjálfir ábyrgð á því að senda ráðinu upplýsingar um endurmenntun sína innan framangreinds tímamarks.

Þegar upplýsingar um stöðu endurmenntunar endurskoðenda í upphafi árs 2025 lágu fyrir kom í ljós að átta endurskoðendur höfðu ekki fullnægt skilyrðum 9. gr. laga nr. 94/2019, sbr. 4. gr. reglugerðar nr. 665/2020. Endurskoðendaráð fylgdi málum eftir gagnvart þeim endurskoðendum og gaf þeim kost á að leggja fram skýringar og gögn sem sýndu fram á að þeir hefðu aflað sér fullnægjandi endurmenntunar. Einn endurskoðandi lagði inn löggildingu sína. Þegar skýringar og gögn höfðu borist ráðinu frá þeim sjö endurskoðendum sem eftir stóðu var málum gagnvart þeim lokið af hálfu endurskoðendaráðs þar sem viðkomandi endurskoðendur gátu sýnt fram á fullnægjandi endurmenntun.

Starfsábyrgðartryggingar

Um starfsábyrgðartryggingar er fjallað í 8. gr. laga nr. 94/2019 og reglugerð nr. 1010/2020 um starfsábyrgðartryggingar endurskoðenda.

Árleg eftirfylgni

Samkvæmt 8. gr. laga nr. 94/2019 er endurskoðendum skylt að hafa starfsábyrgðartryggingu hjá váttryggingafélagi sem hefur heimild til að veita þjónustu hér á landi vegna fjárhagstjóns sem leitt getur af gáleysi í störfum þeirra sjálfra eða starfsmanna þeirra samkvæmt lögunum. Ber þeim fyrir 15. janúar ár hvert að senda endurskoðendaráði staðfestingu þess að þeir hafi gilda starfsábyrgðartryggingu. Ákvæði laganna um að endurskoðendur hafi gilda starfsábyrgðartryggingu eru ófrávíkjanleg og uppfylla þeir, sem ekki hafa slíka tryggingu, ekki skilyrði til að halda löggildingu sinni til endurskoðunarstarfa.

Með vísan til framangreinds yfirfór endurskoðendaráð í upphafi árs 2025 innsendar upplýsingar um starfsábyrgðartryggingar endurskoðenda fyrir árið 2025. Haft var samband við þá aðila sem

ekki var staðfest að hefðu tryggingu og var þeim gert að skila ráðinu staðfestingu um gilda starfsábyrgðartryggingu. Barst slík staðfesting í öllum tilvikum.

Uppsögn starfsábyrgðartrygginga

Komi til þess að lögbundinni starfsábyrgðartryggingu endurskoðanda sé sagt upp tilkynnir viðkomandi váttryggingafélag það til endurskoðendaráðs, sbr. 3. gr. reglugerðar nr. 1010/2020. Endurskoðendaráð fékk nokkurn fjölda tilkynninga frá váttryggingafélögum um að starfsábyrgðartryggingar endurskoðenda væru ekki lengur í gildi hjá þeim. Endurskoðendaráð óskaði í kjölfarið eftir staðfestingu frá viðkomandi endurskoðendum um að þeir hefðu aflað sér fullnægjandi ábyrgðartryggingar hjá öðru váttryggingafélagi. Bárust slíkar staðfestingar í öllum tilvikum.

Endurskoðendaskrá

Með lögum nr. 94/2019 var umsjón endurskoðendaskrár flutt frá ráðuneytinu til endurskoðendaráðs. Um endurskoðendaskrá er fjallað í 5. gr. laga nr. 94/2019 og í reglugerð nr. 666/2020, um opinbera skrá yfir endurskoðendur og endurskoðunarfyrirtæki.

Endurskoðendaráð uppfærði endurskoðendaskrá jafnóðum á árinu 2025 og er skráin birt á heimasíðu ráðsins, www.endurskodendarad.is.

Innheimta eftirlitsgjalds endurskoðenda

Endurskoðendaráð hefur umsjón með innheimtu eftirlitsgjalds endurskoðenda en gjaldinu er ætlað að standa straum af kostnaði við störf endurskoðendaráðs. Framkvæmd innheimtunnar er í höndum atvinnuvegaráðuneytisins. Um álagningu og innheimtu eftirlitsgjaldsins er fjallað í 39. og 40. gr. laga nr. 94/2019 og er gjalddagi þess 1. apríl ár hvert.

Eftirlit með starfs- eða firmaheitum

Í 1. mgr. 6. gr. laga nr. 94/2019 kemur fram að öðrum en endurskoðendum og endurskoðunarfyrirtækjum sé óheimilt að nota orðin endurskoðandi eða endurskoðun í starfs- eða firmaheiti sínu. Þá sé óheimilt að vekja þá trú að aðili, sem ekki hefur fengið löggildingu sem endurskoðandi eða er án gildra réttinda, sé endurskoðandi með notkun starfsheitis, firmanafns eða með öðrum misvísandi hætti. Á hverju ári koma að jafnaði nokkur slík mál til skoðunar hjá endurskoðendaráði. Í þeim málum sendir endurskoðendaráð viðkomandi aðilum bréf þar sem þess er krafist að brugðist verði við svo ekki fari gegn 6. gr. laga nr. 94/2019.

Áritun endurskoðenda sem starfa hjá fyrirtæki sem hefur ekki fengið starfsleyfi sem endurskoðunarfyrirtæki

Á árinu 2025 hafði endurskoðendaráð til meðferðar mál vegna áritunar endurskoðenda sem störfuðu hjá fyrirtæki sem hafði ekki fengið starfsleyfi sem endurskoðunarfyrirtæki. Hófust málin vegna ábendinga frá ársreikningaskrá um ársreikninga sem áritaðir voru af endurskoðendum sem og áskilið er í 4. gr. laga nr. 94/2019. Af hálfu endurskoðendaráðs voru málin litin alvarlegum augum og var það mat ráðsins að umrædd háttsemi fæli í sér brot gegn 1. mgr. 4. gr. laga nr. 94/2019 og 1. mgr. 14. gr. sömu laga. Það var jafnframt mat endurskoðendaráðs að umrædd háttsemi kynni að varða áminningu og/eða tímabundinni

niðurfellingu löggildingar til endurskoðunarstarfa skv. 2. mgr. 48. gr. laga nr. 94/2019. Viðkomandi endurskoðendum var kynnt framangreind afstaða endurskoðendaráðs og þeim gefinn kostur á að koma að andmælum skv. 13. gr. stjórnsýslulaga nr. 37/1993. Varð það niðurstaða endurskoðendaráðs að veita endurskoðendunum áminningu og fella löggildingu þeirra niður tímabundið í einn mánuð.

Áritanir ríkisendurskoðanda á ársreikninga.

Vorið 2024 bárust endurskoðendaráði ábendingar um að ríkisendurskoðandi hefði í febrúar, mars og apríl árið 2024 áritað ársreikninga Isavia ohf., Íslandspósts ohf. og Vísindagarða Háskóla Íslands ehf. sem endurskoðandi. Þess má geta að ríkisendurskoðandi hefur ekki fengið löggildingu til endurskoðunarstarfa.

Samkvæmt 21. gr. laga nr. 46/2016, um ríkisendurskoðanda og endurskoðun ríkisreikninga, taka lög um endurskoðendur og endurskoðun ekki til ríkisendurskoðanda eða Ríkisendurskoðunar. Lögin taka hins vegar til þeirra starfsmanna Ríkisendurskoðunar sem annast endurskoðun ársreikninga, sjóða og ríkisfyrirtækja þar sem ríkið á helmingshlut eða meira og lög áskilja að endurskoðunin sé framkvæmd af endurskoðanda sem fellur undir lög um endurskoðendur og endurskoðun.

Endurskoðendaráð telur að skylt sé lögum samkvæmt að endurskoðun á ársreikningum ofangreindra fyrirtækja sé framkvæmd af löggiltum endurskoðanda. Þá leiðir jafnframt af orðalagi 21. gr. laga um ríkisendurskoðanda og lögskýringargögnum að ekki er gert ráð fyrir því að ríkisendurskoðandi sem forstöðumaður Ríkisendurskoðunar sinni sjálfur endurskoðun af því tagi sem greinin tekur til. Það er mat endurskoðendaráðs að með áritun á framangreinda ársreikninga hafi ríkisendurskoðandi brotið gegn ákvæðum 1. mgr. 6. gr. laga um endurskoðendur og endurskoðun og 123. gr. laga nr. 3/2006 um ársreikninga. Því sendi endurskoðendaráð ríkisendurskoðanda bréf þar sem hann var hvattur til að bregðast við framangreindum brotum og afturkalla viðkomandi ársreikninga þar sem endurskoðendaráð þyrfti ella að taka brotin til viðeigandi meðferðar. Engin svör bárust frá ríkisendurskoðanda. Af framangreindum ástæðum og með vísan til laga nr. 94/2019 um endurskoðendur og endurskoðun og laga nr. 3/2006 um ársreikninga vísaði endurskoðendaráð meintum brotum ríkisendurskoðanda til lögreglu til opinberrar rannsóknar í júní 2024. Með ákvörðun lögreglustjórans á höfuðborgarsvæðinu dags. 9. september 2025 var beiðni endurskoðendaráðs um lögreglurannsókn vísað frá, án rannsóknar, á grundvelli 4. mgr. 52. gr. laga nr. 88/2008, um meðferð sakamála. Endurskoðendaráð kærði ákvörðun lögreglustjóra um frávísun beiðninnar til embættis ríkissaksóknara með kæru dags. 8. október 2025 en niðurstaða ríkissaksóknara lá ekki enn fyrir í árslok 2025.

Meðferð erinda

Á árinu 2025 bárust endurskoðendaráði margvísleg erindi og hlutu flest málanna endanlega afgreiðslu á árinu.

Eftirlit með endurskoðunarnefndum

Með lögum nr. 6/2024 var endurskoðendaráði falið að hafa eftirlit með frammistöðu endurskoðunarnefnda. Engin fjárframlög fylgdu þessum auknu skyldum ráðsins. Fyrir liggur

að endurskoðendaráð hefur ekki hafið reglubundið eftirlit með frammistöðu endurskoðunarnefnda. Til að slíkt eftirlit geti hafist er brýnt að ráðið hafi yfir að ráða fjármagni til að sinna verkefninu auk þess sem skýra þarf verkaskiptingu á milli endurskoðendaráðs og ársreikningaskrár þegar kemur að eftirliti með endurskoðunarnefndum.

Samskipti við atvinnuvegaráðuneytið

Endurskoðendaráð átti í góðum samskiptum við fagraðuneyti varðandi málefni ráðsins á árinu 2025, en málefni endurskoðenda heyrðu undir menningar og viðskiptaráðuneytið til 1. mars 2025, en fluttust þá til atvinnuvegaráðuneytis á árinu 2025. Var þar bæði um að ræða reglulega samráðsfundi sem og önnur samskipti vegna tiltekinna mála tengdum ráðinu. Einnig átti endurskoðendaráð í góðum samskiptum við Félag löggiltra endurskoðenda og fundaði einu sinni á árinu 2025 með stjórnendum félagsins.

Erlent samstarf

Í kjölfar þess að ákvæði tilskipunar ESB nr. 2014/56 og reglugerðar ESB nr. 537/2014 voru innleidd í íslenskan rétt með gildistöku laga nr. 94/2019 hóf endurskoðendaráð að taka þátt í fundum CEAOB (Committee of European Auditing Oversight Bodies). CEAOB er samstarfsvettvangur eftirlitsaðila með endurskoðendum í Evrópusambandinu og er ætlað að styrkja samevrópskt eftirlit og samræmda framkvæmd framangreindra Evrópugerða. Endurskoðendaráð er áheyrnaraðili að ráðinu. Í mars, júlí og nóvember 2025 sótti fulltrúi endurskoðendaráðs fundi CEAOB í Brussel.

Á árinu 2025 funduðu fulltrúar endurskoðendaráðs jafnframt tvívegis með fulltrúum PCAOB (The Public Company Accounting Oversight Board) vegna íslensks félags sem skráð er á bandarískan hlutabréfamarkað. Fyrri fundurinn var haldinn á Íslandi en í síðara tilvikinu var um fjarfund að ræða.

Þá sóttu tveir fulltrúar ráðsins árlegan fund norrænna eftirlitsaðila með endurskoðendum sem haldinn var í Helsinki í maí 2025. Þess má geta að næsti fundur norrænna eftirlitsaðila verður haldinn í Reykjavík vorið 2026.